

ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

King Rama IX's wisdom to develop the skills of the 21st century learner.

เกศมณี เครือบุญ, พิมพ์ชนก นามนิล, ปรียาภรณ์ แผงพงมา, รัฐฐา สุขเกษม,

ณัฐชา เพ็ชรักษ์¹ และจันทร์ศม์ ภูติอรียวัฒน์²

Ketmanee Krueboon, Pimchanok Namnil, Preeyaporn Pangpongma, Ratta Sukkasem,

Natcha Phetrak and Jantarat Phutiariyawat

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เป็นการศึกษาศาสตร์พระราชานำมาพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 การใช้ศาสตร์พระราชาคือ การใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาที่จะพัฒนา ป้องกันหรือแก้ไขปัญหา เพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชน รวมถึงสถานศึกษา บุคลากร และผู้เรียน ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง สันติสุข และยั่งยืน ศาสตร์พระราชานำมาพัฒนานั้น คือ การน้อมนำหลักองค์ความรู้ 6 มิติ และหลักการทรงงาน 23 ประการมาใช้ ศาสตร์พระราชาทิ้ง 2 นี้ เป็นการพัฒนามาตามหลักการองค์ความรู้ และเป็นวิธีการที่มีคุณค่ายิ่ง เป็นแนวทางที่สามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับงานหรือธุรกิจและสร้างความสำเร็จขององค์กร เมื่อนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติในการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เน้นทักษะการใช้ชีวิตและการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพร้อมเผชิญกับความเปลี่ยนแปลง รวมไปถึงให้นักวิชาการทั่วโลกได้ทำความเข้าใจการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพบริบทต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง โดยใช้ความคิด การปรับตัว การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ไม่สามารถใช้การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วได้ แต่ต้องอาศัยการฝึกฝนให้ตนเอง มีภูมิคุ้มกันที่สามารถปรับตัวเข้ากับทุกสถานการณ์ได้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสมต่อยุคสมัยทั้งในปัจจุบันและอนาคต

คำสำคัญ: การพัฒนา ศตวรรษที่ 21 ทักษะ ศาสตร์พระราชานำมา

Abstract

This academic paper is a study of King Rama IX's wisdom to develop the skills of the 21st century learner. The use of wisdom is the knowledge and wisdom to develop, prevent or solve problems for the benefit of the people and their humanity. Including educational institutes, personnel and learners to be able to live in a stable, peaceful and

¹ นิสิตหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Student, Bachelor of Education Program Srinakharinwirot University.

² อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Lecturer, Administration of Faculty of Education Srinakharinwirot University

sustainable life. The king science in development is the introduction of the six major components of successive development, twenty-three powerful working condition to use. The wisdom of both is developed according to knowledge and is a very valuable method, it is a guideline that can be applied to suit the job or business and also benefit the organization when it is applied. 21st century learner skills focus on life skills and lifelong learning to prepare them for change, as well as global educators to understand the learners appropriately and in different contexts. To achieve self-development through adaptive thinking, self-training must be trained to have immunity that can be adapted to every situation and apply them in order to keep up with the changes that are appropriate for the times. In both the present and the future.

Keywords: *Development, The skills of the learners in the 21st century, King Rama IX's wisdom*

บทนำ

ศาสตร์พระราชานี้ในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ทรงพระราชทานเป็นแนวปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของปวงชนชาวไทย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับทุกภาคส่วนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการศึกษา การเตรียมความพร้อมเด็กในวัยเรียนให้มีทักษะต่าง ๆ เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 นั้นเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนา ทั้งเรื่องของทักษะที่หลากหลาย อย่างเช่น ทักษะการปรับตัว ทักษะด้านใช้คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะด้านการทำงาน การเรียนรู้และพึ่งพาตนเอง การน้อมนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้เพื่อประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชากับการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และศึกษาแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นแนวทางแก่ผู้ที่สนใจในการพัฒนาตนเอง โดยใช้ทักษะที่หลากหลายและศาสตร์พระราชานี้ให้มีภูมิคุ้มกันที่สามารถปรับตัวเข้าทันกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

ศาสตร์พระราชานี้

ศาสตร์พระราชานี้เป็นศาสตร์ที่พระราชทานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) พระราชทานให้กับปวงชนชาวไทยเพื่อน้อมนำมาเป็นองค์ความรู้และศาสตร์ในการวางแผนพัฒนา ป้องกันหรือแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชนทุกภาคส่วนให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง สันติสุขและยั่งยืน

แนวคิด

สุภัทรา บุญปัญญาโรจน์ (2550) กล่าวว่าศาสตร์ของพระราชาราช เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดที่พระราชทานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) พระราชทานให้กับปวงชนชาวไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำประเทศไทยไปสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พระราชทานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า “เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวทันโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ต่อผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีจิตสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง”

ดังนั้น ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นปรัชญาที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล ครอบครัว ชุมชน โดยยึดหลักพื้นฐานจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถที่จะนำมาประยุกต์ใช้ได้เพื่อเกิดความมั่นคง และความยั่งยืนในการพัฒนาของประเทศไทย

ความหมายของศาสตร์พระราชาราช

ศาสตร์พระราชาราชเป็นองค์ความรู้ของพระราชาราชในการทรงงานที่ได้พระราชทานเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของพสกนิกรชาวไทยและทรงได้ทดลองจนเป็นผลที่พิสูจน์แล้วว่าสามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างยั่งยืน นักวิชาการและหน่วยงานราชการได้อธิบายความหมายของคำว่าศาสตร์พระราชาราชไว้ดังนี้

เดชา บุญญบาล (2560) ได้อธิบายถึงความหมายของคำว่า “ศาสตร์พระราชาราช” ไว้ครอบคลุมทั้ง “พระราชดำริ” คือ แนวคิดและปรัชญา “พระราชดำรัส” คือ คำสั่งสอน ตักเตือนให้สติ “พระราชกรณียกิจ” คือ หลักการทรงงานและ “พระราชจริยวัตร” ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ซึ่งพสกนิกรชาวไทยได้น้อมนำมาเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติตน รวมทั้งรัฐบาลและข้าราชการได้น้อมนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อสร้างชาติและพัฒนาประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืน

สำนักกรรมการ 1 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2560) ได้ให้ความหมายของศาสตร์พระราชาราชโดยการศึกษาพระราชประวัติ ของพระราชาราชของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) และเมื่อได้ประมวลสิ่งต่าง ๆ ที่พระองค์ทรงกระทำรวมถึงความหมายที่ผู้รู้ต่าง ๆ นำเสนอไว้ ความหมายคำว่า “ศาสตร์พระราชาราช” หมายความว่า

บรรดาองค์ความรู้และภูมิปัญญาของพระบาทสมเด็จพระราชาของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ที่ได้พระราชทานผ่านวิธีการต่าง ๆ ด้วยความมุ่งหมายที่จะพัฒนาป้องกันหรือแก้ไขปัญหา เพื่อประโยชน์แก่เหล่าพสกนิกรและส่งผลถึงมวลมนุษยชาติ ทั้งปวงให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง สันติสุขและยั่งยืน

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า “ศาสตร์พระราชา” หมายถึง บรรดาองค์ความรู้และภูมิปัญญาในพระราชานุญาตของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ที่ได้พระราชทานผ่านวิธีการต่าง ๆ ด้วยความมุ่งหมายที่จะพัฒนาป้องกันหรือแก้ไขปัญหา เพื่อประโยชน์สุขแก่เหล่าพสกนิกรและส่งผลมนุษยชาติทั้งปวงให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคงสันติสุขและยั่งยืน

องค์ความรู้ของศาสตร์พระราชา 6 มิติ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2560) ได้อธิบายองค์ความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชาในพระราชานุญาตของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ว่ามี 6 มิติ ดังนี้ 1) มิติน้ำ พิจารณาจากการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังแต่ต้นน้ำ ไปจนถึงปลายน้ำ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาแหล่งน้ำ การเก็บน้ำให้อยู่ในประเทศให้นานที่สุดและการใช้น้ำทุกหยดให้เกิดประโยชน์สูงสุด 2) มิติดิน พิจารณาจากการป้องกันและแก้ไขปัญหาดินซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการทำการเกษตร โดยมุ่งเน้นการปรับปรุงดิน การปลูกหญ้าแฝก 3) มิติเกษตร พิจารณาจากการนำเกษตรทฤษฎีใหม่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในแต่ละพื้นที่ 4) มิติพลังงานทดแทน โดยพิจารณาจากการปรับใช้พลังงานให้เหมาะสมกับท้องถิ่น โดยการคิดค้นและพัฒนาพลังงานทางเลือกที่ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ มุ่งเน้นการผลิตและการใช้ไบโอดีเซลรวมถึงการใช้เชื้อเพลิงสีเขียว 5) มิติป่า พิจารณาจากการลดการตัดไม้ทำลายป่าและส่งเสริมให้มีการปลูกป่าในรูปแบบต่าง ๆ โดยการปลูกฝังจิตสำนึกให้ชุมชนเห็นความสำคัญของป่า โดยมุ่งเน้นการอนุรักษ์ดูแลรักษา และใช้ประโยชน์จากป่าอย่างถูกวิธี เพื่อให้มนุษย์กับธรรมชาติอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข และ 6) มิติสิ่งแวดล้อม พิจารณาจากการนำแนวทางการกำจัดของเสียและบำบัดของเสียมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพเป็นการดำรงชีวิตอยู่อย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในระยะยาว โดยมุ่งเน้นการกำจัดขยะและการบำบัดน้ำเสียซึ่งจะดำเนินการเชื่อมโยงมิติต่าง ๆ ไปสู่การแก้ปัญหาและพัฒนา โดยปรับนำหนักของแต่ละเรื่องให้เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมและสภาพปัญหาในแต่ละพื้นที่เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในที่สุดสอดคล้องกับหลักองค์ความรู้ 6 มิติ หลักองค์ความรู้ 6 มิติ เป็นศาสตร์ของพระราชาที่พระราชทานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ทรงพระราชดำริขึ้นเพื่อการพัฒนาชุมชนใน 6 มิติ ได้แก่ 1) ดิน 2) น้ำ 3) เกษตร 4) พลังงานทดแทน 5) ป่า และ 6) สิ่งแวดล้อม โดยจะปรับนำหนักของแต่ละเรื่องตามสภาพภูมิสังคมและสภาพปัญหาของชุมชนในแต่ละพื้นที่ องค์ความรู้ 6 มิติจะมีลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น มิติน้ำ

จะเน้นการพัฒนาแหล่งน้ำ การเก็บน้ำให้อยู่ในประเทศไทยให้นานที่สุดและการใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยวิธีการทำฝนหลวง กังหันน้ำชัยพัฒนา การทำฝายและการบำบัดน้ำเสียโดยวิธีชีวภาพ มิติป่าจะเน้นวิธีการปลูกป่า คือ ป่าในใจคน การปลูกป่า 3 อย่างได้ประโยชน์ 4 อย่าง การปลูกป่าต้นน้ำและบริเวณอ่างเก็บน้ำระบบป่าเปียก (wet fire brake) และการปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์และพัฒนามากที่สุดและให้ชุมชนเป็นเจ้าของโครงการเพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นต้น

จากองค์ความรู้ 6 มิติดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า หลักการองค์ความรู้ 6 มิติ เป็นการพัฒนาชุมชนตามหลักการองค์ความรู้ โดยปรับน้ำหนักแต่ละเรื่องตามสภาพภูมิสังคมและสภาพปัญหาในแต่ละพื้นที่ เน้นการพัฒนาชุมชนตามหลักการองค์ความรู้ใน 6 มิติ ได้แก่ ดิน น้ำ เกษตร พลังงานทดแทนป่าและสิ่งแวดล้อม โดยจะปรับน้ำหนักของแต่ละเรื่องตามสภาพภูมิสังคมและสภาพปัญหาของชุมชนในแต่ละพื้นที่โดยจะให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและพัฒนามากที่สุดและให้ชุมชนได้มีการพัฒนาจนนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

หลักการทรงงาน

หลักการทรงงาน คือ พระราชกรณียกิจของพระราชบิดาของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ที่ได้ทรงปฏิบัติไว้เพื่อพัฒนา แก้ไข ป้องกันประเทศเพื่อเป็นประโยชน์แก่พสกนิกรชาวไทยสูงสุด โดยพระองค์ทรงยึดหลักการดำเนินงานทางสายกลางที่สอดคล้องกับสิ่งรอบตัวและปฏิบัติได้จริง ซึ่งวิธีการเหล่านี้ถือเป็นแนวทางสำคัญในการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ครอบครัว ชุมชนจนถึงระดับประเทศให้สามารถดำเนินการตามทางสายกลางอย่างสงบสุข

หลักการทรงงานพระราชบิดาของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ทรงคิดค้นแนวทางการพัฒนาการทำงานเพื่อมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ ได้แก่ 1) การศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ 2) ระเบิดจากข้างใน 3) ภูมิสังคม 4) ทำตามลำดับขั้น 5) แก้ปัญหาที่จุดเล็ก 6) ประหยัดเรียบง่ายได้ ประโยชน์สูงสุด 7) ทำให้ง่าย 8) องค์กรรวม 9) ไม่ติดตำรา 10) ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ 11) ใช้ธรรมปราบอธรรม 12) การมีส่วนร่วม 13) บริการรวมที่จุดเดียว 14) พออยู่พอกิน 15) การพึ่งพาตนเอง 16) ปลูกป่าในใจคน 17) ขาดทุน คือ กำไร 18) ทำงานอย่างมีความสุข 19) ความเพียร 20) ความซื่อสัตย์ สุจริตจริงใจต่อกัน 21) ประโยชน์ส่วนรวม 22) เศรษฐกิจพอเพียง และ 23) รู้รักสามัคคี (สำนักกรรมวิธีการ 1 สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560: 25-28)

จากหลักการทรงงาน 23 ประการ ข้างต้นนั้นสามารถสรุปได้ว่า เป็นวิธีการที่มีคุณค่ายิ่งเป็นแนวทางที่ทุกคนสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมเพื่อสร้างความสำเร็จขององค์กร หากประชาชนได้นำมาเป็นแนวทางปฏิบัติในการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมก็จะส่งผลให้ชีวิตมีความสงบสุข ชุมชน

องค์รวมไปถึงประเทศก็จะมีเจริญเติบโต มั่งคั่ง ยั่งยืน เช่น ในบางโรงเรียนนำหลักการทรงงาน ข้อที่ 9) ไม่ติดตำรา คือ การส่งเสริมให้นักเรียนไม่ควรที่จะยึดติดวิชาการหรือเทคโนโลยีมากเกินไป เพราะตำราบางอย่างอาจจะไม่เหมาะสมที่จะนำมาปรับใช้ได้ในชีวิตจริงแต่สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ได้ ข้อที่ 12) การมีส่วนร่วม คือ ให้นักเรียนทุกคนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน และข้อที่ 21) ประโยชน์ส่วนรวม เมื่อนักเรียนแบ่งกลุ่มทำงานแต่ละครั้ง ต้องนึกถึงการทำงานเพื่อประโยชน์ต่อเพื่อนในกลุ่มจะทำให้งานนั้นเกิดการพัฒนาขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

การพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

โลกในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่ความรู้และข้อมูลข่าวสารมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยเฉพาะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การศึกษาจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในตัวผู้เรียนรู้ หากการศึกษายังหลงติดอยู่กับสิ่งเดิมที่เคยใช้ได้ผลในยุคเก่า ย่อมจะส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนไม่สอดคล้องกับโลกที่เป็นจริงทั้งในปัจจุบันและในอนาคตที่จะยิ่งเข้มข้นขึ้น ผู้เรียนจึงต้องมีทักษะการเรียนรู้ ประกอบด้วย ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและการทำงาน ดังนั้น การเตรียมคนและการปรับตัวของผู้เรียนเพื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 จึงเป็นเรื่องที่สำคัญเพื่อให้พลเมืองและผู้เรียนสามารถเรียนรู้และดำเนินชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมเท่าทันต่อยุคสมัยแห่งอนาคต

แนวคิด

วิจารณ์ พานิช (2555) ได้กล่าวไว้ว่า ความสามารถในการทำงานมิได้ขึ้นกับรู้มากหรือรู้น้อย แต่ขึ้นกับทักษะการเรียนรู้ พร้อมเรียนรู้ ใฝ่เรียนรู้ อยากเรียนรู้ สนุกกับการเรียนรู้ เรียนรู้ได้ตลอดเวลา จากทุกสถานที่ มีทักษะชีวิตที่ดีปรับตัวได้ทุกครั้งเมื่อพบอุปสรรค ยืดหยุ่นตัวเองได้ทุกรูปแบบ เมื่อพบปัญหาชีวิต นอกจากนี้ยังมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 ดังนั้นการศึกษาที่ถูกต้องสำหรับศตวรรษใหม่ต้องเรียนให้บรรลุทักษะ คือ ทำได้ ต้องเรียนเลย จากรู้วิชาไปสู่ทักษะในการใช้วิชาเพื่อการดำรงชีวิตในโลกแห่งความเป็นจริง การเรียนจึงต้องเน้นเรียนโดยการลงมือทำหรือการฝึกฝนและคนเราต้องฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นตลอดชีวิต เครื่องมือเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับการเรียนรู้ร่วมกันของทั้งผู้บริหารการศึกษา ครู และผู้เรียน บนฐานคิด “กระบวนการเรียนรู้สำคัญกว่าความรู้” และ “กระบวนการหาคำตอบสำคัญกว่าคำตอบ” โดยใช้ฐานคิด “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” (21st century skills) เพื่อรองรับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับประเทศไทย ในศตวรรษที่ 21 การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและส่งเสริมการผลิตกำลังคนที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีเศรษฐกิจโลกในศตวรรษที่ 21 โดยอยู่บนพื้นฐานความเป็นไทยและฐานคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เข้าใจตัวตนความเป็นไทยอย่างเข้มแข็งก่อนเข้าสู่เวทีประชาคมอาเซียนอย่างยั่งยืน ดังนั้น การสร้างเครื่องมือเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงได้ถูกสร้างขึ้นผ่านฐานปรัชญา

ความคิดและกระบวนการทางการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กไทยให้บรรลุ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” เน้นทักษะการใช้ชีวิตและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ครูจะมีบทบาทหน้าที่เป็นผู้แนะนำและทำโครงการการเรียนรู้ร่วมกันกับเด็ก ซึ่งเด็กจะได้ทั้งความสนุกสนาน แนวทางการคิดและสร้างองค์ความรู้ รวมทั้งนวัตกรรมต่าง ๆ จากความคิดที่เปิดกว้างจากครูที่เป็นผู้เปิดโลกทัศน์นั้นให้เด็ก เพราะเครื่องมือเป็นเพียงตัวช่วยนำทางให้ครูเท่านั้น แต่ความสำเร็จในการเรียนรู้ไม่ได้อยู่ที่เครื่องมือ หากอยู่ที่การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยตนเอง

เบลลันดา, เจมส์ และแบรนต์, รอน (2553: 273-300) ได้สรุปไว้ว่า การเรียนรู้จากปัญหาเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 วิธีที่ครูจะสามารถปรับเปลี่ยนหลักสูตรจากวิธีที่สอนอยู่ฝ่ายเดียวไปสู่การสอนที่เปิดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และตั้งคำถาม การสืบค้นปัญหาสามารถปรับใช้กับนักเรียนทุกระดับความสามารถและที่มีปัญหา ในการเรียนทุกรูปแบบ

จากข้อความข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นผู้ที่คิดและสร้างสรรค์ความรู้ในการเรียนรู้ ต้องเป็นผู้ที่ใฝ่รู้และพร้อมรับสิ่งใหม่อยู่เสมอ ก้าวทันต่อโลกในยุคดิจิทัล

ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

วิจารณ์ พานิช (2555) กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนเพื่อการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนจะต้องมีทักษะที่ตอบรับกับความก้าวหน้าและสามารถปรับตัวได้อย่างทันท่วงที ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 นั้นประกอบไปด้วย

1. ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม เป็นทักษะที่จะทำให้ผู้เรียนเกิด 1) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการสร้างนวัตกรรม ทั้งด้านวัตถุและแนวคิด 2) ทำให้เกิดแนวคิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถคิดแก้ปัญหาเป็น 3) สามารถสื่อสารข้อมูลและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี จึงเป็นทักษะที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับเหตุการณ์ในปัจจุบัน รู้ถึงวิธีการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ปรับตัวเข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมเป็นทักษะที่ทำนายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมด้านการเรียนรู้ มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ สามารถคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ด้วยเหตุด้วยผล เป็นต้น

2. ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี จากการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมซึ่งเน้นไปที่กระบวนการสร้างแนวคิดและสร้างการรับรู้จนมาถึงการเรียนรู้ด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ด้านต่าง ๆ คือ 1) ความรู้ด้านสารสนเทศของข้อมูลข่าวสารที่มีขนาดมหึมา (Big Data) ผู้เรียนสามารถเข้าถึงสารสนเทศและใช้ข้อมูลอย่างชาญฉลาด 2) มีความรู้เกี่ยวกับสื่อ สามารถวิเคราะห์วิจารณ์ สังเคราะห์สื่อต่าง ๆ นำมาใช้ในการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตได้ ปัจจุบันสื่อมีอยู่มากมายทั้งสื่อการสอนในห้องเรียน นอกห้องเรียน สื่อออนไลน์ สื่อจากแหล่งต่าง ๆ เป็นต้น กล่าวโดยสรุปคือ ผู้เรียนต้องรู้จักเสพสื่ออย่างสร้างสรรค์ และ
- 3) ด้านเทคโนโลยี ผู้เรียนต้องมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยี มีภูมิคุ้มกันด้านเทคโนโลยี คือ ต้องใช้เป็นและ

ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ซึ่งอยู่ภายใต้ความพอเพียง เนื่องจากปัจจุบันมีการแข่งขันโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมอย่างมาก การพัฒนาความรู้ผู้เรียนควบคู่กับการเรียนรู้เทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมในปัจจุบันได้

3. ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน ในการดำรงชีวิตและทำงานร่วมกับผู้อื่นในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ นักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะที่สำคัญ ในการปรับตัวและเรียนรู้การใช้ชีวิตในยุคแห่งความหลากหลาย ทั้งด้านพหุวัฒนธรรม เชื้อชาติ ภาษา ความหลากหลายด้านเทคโนโลยีและการทำงานที่ต้องปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในสังคมเดียวกัน และในต่างสังคม ผู้เรียนต้องสามารถสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี มีมุมมอง มีเจตคติที่สร้างสรรค์ เป็นต้น ได้แก่ 1) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว 2) การริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นตัวของตัวเอง 3) ทักษะสังคม และสังคมข้ามวัฒนธรรม 4) การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (productivity) และความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (accountability) และ 5) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (responsibility)

จินดารัตน์ โพธิ์นอก (2557: ออนไลน์) กล่าวว่าทักษะแห่งผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยหลัก 3R7C โดย 3R ประกอบด้วยทักษะการรู้หนังสือ ได้แก่ ทักษะด้านการอ่าน (reading) ทักษะด้านการเขียน (Writing) ทักษะทางคณิตศาสตร์ (Arithmetic) ส่วน 7C ประกอบด้วยทักษะ 7 ด้าน คือ 1) ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (critical Thinking and problem Solving) 2) ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (creativity and innovation) 3) ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ (cross-cultural Understanding) 4) ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (collaboration, teamwork and leadership) 5) ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ (communication, information and medial literacy) 6) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (computing and ICT Literacy) และ 7) ทักษะด้านการทำงาน การเรียนรู้และการพึ่งตนเอง (career and Learning Self-reliance) ทั้งนี้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นเป้าประสงค์ของการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่ช่วยชี้นำวิธีการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาชีวิตของผู้เรียนให้มีคุณภาพและประสบความสำเร็จเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

กล่าวโดยสรุป นอกจากการสร้างทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีและทักษะด้านชีวิตและการทำงาน มีการรวมกลุ่มทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ไว้ให้ครอบคลุมทักษะทุกอย่างที่ผู้เรียนควรพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนแต่ละคน เป็นพื้นฐานที่ผู้เรียนทุกคนควรได้รับการฝึกฝนและพัฒนาควบคู่กันไป เป็นการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์และพฤติกรรม ให้ผู้เรียนมีความคิดที่สร้างสรรค์ คิดทำทหาย สามารถแก้ปัญหาเป็นปรับตัวเข้ากับสังคมแห่งศตวรรษที่ 21 ได้ มีความรู้ความสามารถและพฤติกรรมเชิงบวกให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุขในการเรียนรู้ จึงทำให้เกิดทักษะการเรียนรู้ 3R7C ซึ่งครูผู้สอนสามารถ

นำทักษะเหล่านี้ไปสอดแทรกการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาผู้เรียนต่อไป

คุณลักษณะของศิษย์ในศตวรรษที่ 21

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2555: 9-16) ได้เสนอไว้ว่า คุณลักษณะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ควรมีทักษะพื้นฐานจำเป็นในการอ่าน เขียน และคิดคำนวณเพราะเป็นตัวการที่ทำให้คนในศตวรรษที่ 21 รู้จักใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นเครื่องมือในการสืบค้น รวบรวมความรู้ ใช้กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้เกิดการเท่าทันสื่อสารสนเทศที่จะพิสูจน์ยืนยันสิ่งที่ตนและสังคม อยากรู้ได้อย่างชาญฉลาดไม่ถูกชวนเชื่อ ชักนำอย่างมงาย เกิดเป็นแรงบันดาลใจสร้างจินตนาการ อยากรู้ อยากพัฒนา อยากรผลิต สร้างผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรมขึ้นใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมและนำไปแลกเปลี่ยนกับสังคมอื่น เกิดเป็นรายได้บนเวทีฐานเศรษฐกิจ ความรู้ที่มีความรับผิดชอบต่อกฎกติกาในขั้นตอนการผลิต และมีความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นถ้าผลิตภัณฑ์ผลิตมีคุณภาพไม่ดี ดังนั้นทักษะการดำรงชีวิตของคนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะถูกละเลยหรือมองข้ามไปเป็นผู้ที่สามารถนำทางชีวิตตนเองได้อย่างมีคุณภาพชีวิตและเกิดเป็นบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของคนในศตวรรษที่ 21 ควรมี 10 คุณลักษณะ คือ เป็นนักคิดวิเคราะห์ นักแก้ปัญหา นักสร้างสรรค์ นักประสานความร่วมมือ รู้จักใช้ข้อมูลและข่าวสาร เรียนรู้ด้วยตนเอง นักสื่อสารตระหนักรับรู้สถานะของโลก เป็นพลเมืองทรงคุณค่าและมีพื้นฐานความรู้เศรษฐกิจและการคลัง ซึ่งสรุปเป็นคุณลักษณะใน 3 ด้าน ดังนี้ 1) คุณลักษณะด้านการทำงาน ได้แก่ การปรับตัวและความเป็นผู้นำ 2) คุณลักษณะด้านการเรียนรู้ ได้แก่ การขี้นำตนเอง การตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเอง 3) คุณลักษณะด้านศีลธรรม ได้แก่ ความเคารพผู้อื่น ความซื่อสัตย์ สำนึก พลเมือง

จากคุณลักษณะของศิษย์ในศตวรรษที่ 21 สรุปได้ว่า ศิษย์ในศตวรรษที่ 21 ควรมีลักษณะเป็นผู้ที่รู้จักตนเอง ขี้นำตนเองได้ รู้ทันจิต ความคิด อารมณ์ จุดแข็ง จุดอ่อน จัดการตนเองได้ มีเอกลักษณ์เป็นตัวของตัวเอง ตระหนักในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ เป็นนักเรียนรู้มีวิธีการเรียนรู้ที่จะค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ได้ตลอด เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ปรับตัว ยืดหยุ่น มีความเข้มแข็ง มีความคิดสร้างสรรค์และการคิดในระดับสูง เป็นนักเชื่อมประสาน นักสื่อสาร มีความเป็นมนุษย์ เคารพในความต่างของวัฒนธรรมเอาใจใส่ตนเอง ผู้อื่น สังคม สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชารักษาเพื่อการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

องค์ความรู้ 6 มิติ กับการพัฒนาผู้เรียนเพื่อศตวรรษที่ 21 คือ การให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนเน้นหลักองค์ความรู้ 6 มิติ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักษาความหลากหลายทางชีวภาพรวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูลอนุรักษ์ ฟื้นฟู โดยออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนเช่น กิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บนพื้นฐานของศาสตร์พระราชานิเทศศาสตร์ที่เน้นหลักองค์ความรู้ 6 มิติ และการบูรณา

การเรียนการสอน ตัวอย่างเช่น โรงเรียนบ้านฮากฮาน จังหวัดน่าน มีการนำความรู้หรือภูมิปัญญาชุมชน มาบูรณาการโดยจัดทำเป็นฐานการเรียนรู้โดยการกำหนดนโยบายและกำหนดการบริหารจัดการ แบบมีส่วนร่วมด้านสิ่งแวดล้อมโดยการจัดทำโครงการที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. เชิญวิทยากรที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้แก่ครูและนักเรียนให้ความรู้หน้าเสาธง
2. จัดทำหลักสูตรบูรณาการเนื้อหาสาระเข้ากับรายวิชาต่าง ๆ
3. ทำแผนการจัดการเรียนรู้ห้องเรียน
4. จัดทำป้ายนิทรรศการ โปสเตอร์ แผ่นพับ ให้ความรู้แก่ผู้เรียน
5. จัดทำกิจกรรมเสียงตามสายให้ความรู้
6. ศึกษาดูงานการปลูกผักไร้ดิน จากโรงเรียนบ้านครกคำ อ.เวียงสา
7. สร้างฐานการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้ามาใช้ฐานการเรียนรู้อย่างน้อย

สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ประกอบด้วย

- 7.1 ฐานการเรียนรู้เด็กเลี้ยงกบ
- 7.2 ฐานการเรียนรู้ในน้ำมีปลา
- 7.3 ฐานการเรียนรู้คนเพาะเห็ด
- 7.4 ฐานการเรียนรู้การเลี้ยงเป็ดไขปลอดภัย
- 7.5 ฐานการเรียนรู้การเลี้ยงไก่พื้นเมืองอนามัย
- 7.6 ฐานการเรียนรู้การปลูกผักสวยปลอดสาร

หลักการทรงงาน 23 ประการกับการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 คือ การน้อมนำหลักการทรงงานมาเป็นกรอบแนวคิดในการประยุกต์และปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาอาจมีการบูรณาการหรือจัดกิจกรรมดังนี้ โดยสถานศึกษาต้องคัดเลือกครูและพัฒนาครู ตั้งฐานะในสังคมของครูให้เหมาะสม ปลูกจิตสำนึกโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การให้ทุนและอบรมให้มีความรู้ทางวิชาการในสาขาที่เหมาะสมที่จะสอน ต้องอบรมวิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพ มีความเป็นครูที่แท้จริง คือ มีความรักความเมตตาต่อเด็ก การสอนหนังสือต้องถือว่าเป็นความดีความชอบ ครูต้องสอนให้เด็กนักเรียนมีน้ำใจปลูกฝังความดีให้นักเรียนอบรมบ่มนิสัยให้เป็นพลเมืองดีฝึกให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม เป็นหมู่คณะ มีความสามัคคี ดูแลช่วยเหลือกันและกัน เป็นตัวอย่างที่ดีให้นักเรียน นักเรียนรักครู ครูรักนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนมีทัศนคติที่ถูกต้องและมุ่งสร้างพื้นฐานชีวิตหรือการสร้างบุคลิกและอุปนิสัยที่ดีงาม ทั้งนี้สถานศึกษาต้องมีการวางแผน ศึกษาข้อมูลในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ เริ่มแก้ไขปัญหาจากจุดเล็ก ๆ และเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่จะแก้ไข รวมทั้งบูรณาการองค์ความรู้จากศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ การจัดการศึกษาควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม สำหรับผู้เรียนควรมีความรู้ ทักษะและสามารถ

ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตได้โดยยึดหลักการตามศาสตร์พระราชา ผู้ปกครองและชุมชนควรดำเนินชีวิตและมีการพัฒนาสังคมและชุมชนให้เป็นตามหลักการทรงงานทั้ง 23 ประการเพื่อความยั่งยืน

การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นั้น จำเป็นต้องมีสถานศึกษาเป็นตัวกลางในการพัฒนาผู้เรียน เพื่อสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เท่าทันต่อโลกปัจจุบันที่เป็นยุคที่ความรู้ และข้อมูลข่าวสารมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาทำให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินชีวิตและการเรียนในแต่ละวันซึ่งแตกต่างไปจากเยาวชนในยุคก่อนอย่างมาก การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนนั้นจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในประเทศให้เข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของยุคในศตวรรษที่ 21 การศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วยตามการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในตัวผู้เรียนรู้หากการศึกษาหรือสถานศึกษายังหลงติดอยู่กับสิ่งเดิมที่เคยใช้ที่สามารถได้ผลในยุคเก่าย่อมจะส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนไม่สอดคล้องกับโลกที่เป็นจริงทั้งในปัจจุบันและในอนาคตที่จะยิ่งเข้มข้นขึ้น ดังนั้นการเตรียมคนและการปรับตัวของผู้เรียนเพื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ เพื่อให้พลเมืองและผู้เรียนสามารถเรียนรู้และดำเนินชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม เท่าทันต่อยุคสมัยแห่งอนาคต กล่าวคือ สถานศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างมากในการเป็นตัวกลางในการเตรียมบุคคลที่เรียกว่า “ผู้เรียน” เพื่อให้บุคคลในหน่วยนี้ได้มีทักษะการเรียนรู้ประกอบด้วย ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและการทำงาน ซึ่งในการพัฒนาสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนนั้นจึงได้มีการนำหลักองค์ความรู้ 6 มิติ และหลักทรงงาน 23 ประการ ที่เป็นศาสตร์ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานพระราชดำริและพระบรมราโชบายในการชี้แนวทางการดำเนินชีวิตมาใช้เป็นแนวคิดในการพัฒนา กล่าวได้ว่าหลักองค์ความรู้ 6 มิติในการพัฒนาสถานศึกษาสามารถดำเนินการเป็นกิจกรรมชมรม กิจกรรมจิตอาสา รวมทั้งบูรณาการกับรายวิชาที่จัดการเรียนการสอน ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้ โดยมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนด้วยกันหรือโรงเรียนกับชุมชน และมีจุดประสงค์เสริมสร้างคุณลักษณะของการอยู่อย่างพอเพียงให้กับนักเรียน ครอบครัวและชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สามารถปรับใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันได้อีกด้วย และหลักการทรงงานทั้ง 23 ประการ ที่ทรงคิดค้นหาแนวทางการพัฒนาการทำงานเพื่อบำรุงประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและควรยึดถือเป็นแบบอย่างในการเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทและนำมาปฏิบัติให้เกิดผลต่อตนเอง สังคม ประเทศชาติ และสถานศึกษายังสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อสร้างศักยภาพของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จขององค์กรหรือสถานศึกษา หากได้นำมาเป็นแนวทางปฏิบัติในการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสิ่งรอบตัวและปฏิบัติได้จริง เป็นแนวทางพัฒนาเพื่อประโยชน์ต่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อย่างสูงสุด จะส่งผลให้ชีวิตมีความสงบสุข ชุมชน องค์กร รวมไปถึงประเทศก็也将มีความเจริญเติบโต มั่งคั่ง ยั่งยืน

จากความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อก้าวสู่สังคมในยุคสมัยแห่งศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลง ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วซึ่งต้องการอาศัยความรู้เท่าทันโลกและน้อมนำเอาศาสตร์พระราชาลักษณ์องค์ความรู้ 6 มิติ หลักการทรงงาน 23 ประการ มาเป็นต้นแบบในการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะในสถานศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องประยุกต์เอาศาสตร์พระราชามาใช้ในการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

จากข้อความข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า สถานศึกษาสามารถนำหลักการตามศาสตร์พระราชามาใช้ในการบริหารสถานศึกษาและจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องควรมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ชุมชน สำหรับผู้เรียนควรมีความรู้ ทักษะ และสามารถปฏิบัติตน และดำเนินชีวิตได้โดยยึดหลักการตามศาสตร์พระราชามาเป็นแบบอย่าง ผู้ปกครอง และชุมชนควรดำเนินชีวิตและมีการพัฒนาสังคม และชุมชนให้เป็นตามหลักการที่ได้กล่าวมาข้างต้นเพื่อความยั่งยืน ด้วยเหตุนี้การพัฒนานั้นจำเป็นต้องน้อมนำหลักของศาสตร์พระราชมานำมาบูรณาการในสถานศึกษาจึงจะสามารถทำให้ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 พัฒนาทั้งกายและใจเพื่อต่อยอดสู่การพัฒนาประเทศให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และในอนาคตต่อไป

บทสรุป

การศึกษาศาสตร์พระราชานำมาพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยการน้อมนำศาสตร์พระราชมานำมาใช้ คือ หลักองค์ความรู้ 6 มิติและหลักการทรงงาน 23 ประการ ที่จะพัฒนาสถานศึกษา บุคลากร และผู้เรียน ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง รู้เท่าทันสถานการณ์ ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เน้นทักษะการใช้ชีวิตและการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพร้อมกับความเปลี่ยนแปลงในอนาคตในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพบริบทต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง โดยใช้ทักษะที่หลากหลาย แต่ต้องอาศัยการฝึกฝนให้ตนเองมีภูมิคุ้มกันที่สามารถปรับตัวเข้าทันกับทุกสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ศาสตร์พระราชามีความสำคัญในการน้อมนำมาเป็นแนวคิดเพื่อวางแผนการพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2564). ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคง

ของชาติ. ค้นเมื่อ มีนาคม 11, 2564, จาก <http://www.dsdw2016.dsdw.go.th>

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แนวทางการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาน้อมนำศาสตร์

พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมกิจการศึกษา

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

- โครงการพระราชดำริ. (ม.ป.ป.). **หลักองค์ความรู้ 6 มิติ**. ค้นเมื่อ มีนาคม 11, 2564,
จาก <https://m.facebook.com/permalink>
- จินดารัตน์ โพธิ์นอก. (2557). **ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21**. ค้นเมื่อ มีนาคม 18, 2564, จาก
<http://www.royin.go.th/?knowledges>.
- เดชา ปุญญบาล. (2530). 9 จามรอยบาท ศาสตร์พระราชา. **วารสารสมาคมนักวิจัย**, 22 (2), 13-20.
- ธรรมนิติ. (2563). **หลักการทรงงาน 23 ประการ ของในหลวงรัชกาลที่ 9**. ค้นเมื่อ มีนาคม 24, 2564,
จาก <https://www.dharmniti.co.th/หลักการทรงงาน-23-ประการของในหลวงรัชกาลที่-9/>
เบลล์ลันกา, เจมส์ และแบรนต์, รอน. (2553). **ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21**.
แปลจาก **21st Century Skills: Rethinking How Students Learn (Leading Edge)**.
โดย อธิป จิตตฤกษ์ และวรวพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเพ่นเวิลด์ส.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
“**ศาสตร์พระราชา**” ศาสตร์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร.
(2561). ค้นเมื่อ มีนาคม 11, 2564, จาก [http://www.pepgtakesa2.com/pgq56/files/](http://www.pepgtakesa2.com/pgq56/files/เล่มศาสตร์พระราชา 2.pdf)
เล่มศาสตร์พระราชา 2.pdf
- สุภัทรา บุญปัญญาโรจน์. (2550, มกราคม- ธันวาคม). ภาวะบริโภคนิยมของวัยรุ่นไทย: ปัจจัยผลักดันสู่
สังคมไทย. **วารสารรวมคำแหง**, 27 (1), 1-2
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักการของความรู้ใน 6 ราชามิติ (หลักความรู้ 6 มิติ**
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช). [แผ่นพับ]. กรุงเทพฯ:
ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักกรรมการธิการ 1 สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). **รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อน**
สืบสานศาสตร์พระราชา สภาขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศ เรื่อง "การขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์
พระราชาเพื่อการปฏิรูปประเทศ". กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รัฐสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)
และมูลนิธิมั่นพัฒนา. (2562). **หลักการทรงงาน**. ค้นเมื่อ มีนาคม 11, 2564, จาก
<http://www.rdpb.go.th/th/King>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงานบริหารงานมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2555).
แนวทางการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมาตรฐานสากล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย.